

blive afgjort, naar den først skal afgøres efter et Valg. Det er en Oplysning, som Ministeriet skulde have givet, da vi forhandlede i Delegationen. Det værgede sig bestemt mod at ville overrumple, d. v. s. mod, at man uventet — og det var jo uventet — fik fremsat Forslaget om Salget af de vestindiske Øer og skulde vedtage det i en Fart. Deri bestod Overrumplingen. Men hvis Ministeriet havde sagt: Vi har ganske vist ført Befolkningen bag Lyset i denne Sag, men vi ønsker ikke i mindste Maade at afskære Befolkningen fra at drøfte denne Sag grundigt her paa Rigsdagen — Rigsdagen kan have et helt Fjerdingaar dertil, mere haster det i hvert Fald ikke, der er intet i vor Aftale med Amerika, der forhindrer Rigsdagen fra at foretage denne Undersøgelse —, maa jeg, mine Herrer, dog gøre opmærksom paa, at naar der fra vor Side selvfølgelig ogsaa var Tale om, at alle Partierne skulde komme denne Sag lige nær ved Dannelsen af et Samlingsministerium, maatte vi betragte det som temmelig givet paa Forhaand, at de Overvejelser og Undersøgelser, som et saadant Samlingsministerium skulde foretage, vilde være endt, før end et Fjerdingaar var gaaet. Derfor var der heller ikke i Tidspunktet noget som helst i Vejen for, at Regeringspartiet kunde have tiltrædt Tanken om et Samlingsministerium. Man skulde jo tro, at den Tanke for Ministeriets Medlemmer og det radikale Parti maatte have en særlig Vægt, eftersom den var fremsat af Kongen, og Konseilspræsidenten aabenbart havde gjort den til sin. Men vi ved ogsaa meget godt, at der indenfor de Lejre, der nærmest støtter Regeringen, var stærke Kræfter i Bevægelse derimod. Det er i Virkeligheden derved, at Forhandlingerne blev sprængt. De blev sprængt, fordi Tanken ikke havde tilstrækkelig stor Tilslutning indenfor Ministeriets eget Parti.

Saa kommer vi til Spørgsmaalet om Ministeriets Sammensætning. Det er offentligt bekendt, at Venstre gik ud fra den Forudsætning, at Ministeriet skulde sammensættes efter Forholdstalsprincippet, idet man tog Hensyn til Partiernes Stilling paa hele Rigsdagen. Men det mødte som bekendt Modstand fra radikal Side i Delegationen, idet de Radikale krævede, at Samlingsministeriet ikke maatte være i Strid med den Sammensætning, Folketinget havde. Det var paa Basis af disse Udtalelser, at jeg fremsatte Forslaget om, at Samlingsministeriet skulde bestaa af 3 Medlemmer fra hvert Parti. Det er indlysende for enhver,

at dette Forslag stod det radikale Princip meget nærmere end Venstrepartiets Standpunkt. Forslagets Gennemførelse vilde ikke være i Strid med Folketingets Sammensætning. Man kan sige, at det tilfredsstiller os ikke — og det er ogsaa blevet sagt —, men man kan jo ikke sige, at det er i Strid med Folketingets Sammensætning. Altsaa, det Skridt, der maatte gøres fra radikal Side for at acceptere dette Forslag, var i Realiteten ingenting, hvorimod Venstre maatte gøre et stort Spring fra den Forudsætning, det havde opstillet. Imidlertid viste Venstre den Imødekommen at tiltræde dette Forslag om de 12 Mand, medens det mødte Modstand hos de Radikale, og det uagtet disse meget godt vidste, at Højre havde den bedste Villie til at følge den Henstilling, der af Hans Majestæt Kongen var rettet til os, om nu at lade Striden ligge og række hinanden Haanden, hvor skarpt end Stridighederne havde formet sig umiddelbart i Forvejen, og søge at bjerge Landet ud over den Situation, i hvilken det var kommet. De Herrer ved — det vil ingen af Dem bestride —, at De hos os vilde have mødt den fuldstændigste Loyalitet. De Herrer nærer ikke nogen som helst Tvivl om, at selv om noget saa utroligt skulde være sket som, at Konseilspræsidenten havde været en af de tre Konserverative, vilde Loyaliteten være blevet fuldstændig gennemført, der vilde ikke være sket Spor af andet, end der ved en loyal Holdning var sket fra de Herrers Side, hvis Konseilspræsidenten havde været en af de tre, der kom fra de Radikale. Det var Situationen, men de Herrer vilde ikke ind i den Situation.

Da de Herrer havde afslaaet dette, der ikke i politisk Henseende for det radikale Parti rummede Spor af Fare, stillede Venstre det Forslag til en Ordning, som — det tilstaar jeg — efter min Mening var meget for imødekommende. Det drejede sig nemlig ikke alene om at gaa bort fra den Forudsætning, som Venstre gik ud fra, da det sluttede sig til Tanken om et Samlingsministerium, men man gik egentlig i nærværende Tilfælde bort fra Samlingsministeriets Princip, idet man gik over til, at foruden de 12, 3 fra hvert Parti, skulde der som Konseilspræsident være en Mand, til hvem der ikke stilledes andet Krav, end at han ikke paa fremtrædende Maade havde deltaget i den sidste politiske Strid. Jeg synes, det er et meget beskedent Krav. Det var en Imødekommen fra Venstre, som jeg egentlig meget nødig gik med til. Men i Haab om, at der kunde være en Udvej